

# Rețeaua bibliotecilor agricole din Republica Moldova (1990-2015): repere istorice, evoluție și reflecțiuni

**Liudmila COSTIN,**  
**Biblioteca Republicană Științifică**  
**Agricolă a Universității Agrare de**  
**Stat din Moldova**

**Rezumat:** În articol se prezintă dinamica dezvoltării Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a Universității Agrare de Stat din Moldova și a Rețelei de Biblioteci Agricole din Republica Moldova în perioada anilor 1990-2015. Fondată în anul 1933, Biblioteca activează cu statut de bibliotecă universitară și republicană, care asigură accesul la o colecție de peste 663 de mii de documente. Pe parcursul a peste 40 de ani exercită funcția de centru metodologic pentru bibliotecile agricole din țară. În perioada analizată, în activitatea bibliotecilor agricole se percep diverse momente de ascensiune, provocări, succese, bibliotecile străduindu-se să fie cât mai aproape de utilizatori, să adauge valoare colecțiilor, produselor și serviciilor oferite, să fie un real suport informațional și documentar pentru procesul de învățământ și cercetare în domeniul științelor agricole.

**Cuvinte-cheie:** biblioteci agricole, bibliotecă universitară, resurse informaționale, servicii informaționale, produse informaționale, cercetare bibliotecă economică, proiecte, parteneriate.

**Abstract.** The article examines the dynamics of development of the Republican Scientific and Agricultural Library in the State Agrarian University of Moldova and Moldova's Network of Agricultural Libraries during the period 1990-2015. The Republican Scientific and Agricultural Library, which was opened in 1933, combines functions of republican and academic library. It provides access to materials from the library's special and archival collections which contain over 663,000 documents. For more than forty years it serves the methodology centre for agricultural libraries of the country. During the analysed period, the agricultural libraries experienced downturns and upturns, but they always wanted to be close to their users, highlighting the value of their collections, products and services, strived to be a source of constantly expanding information and consultation to support the university's curriculum and research in the field of agricultural sciences at the university faculties.

**Key words:** agricultural libraries, university library, informational resources, informational services, informational products, library research, projects, partnerships.

## Scurt istoric

La 9 aprilie 1933, prin legea promulgată de către regele Carol al II-lea al României, Secția de Științe Agricole a Universității din Iași este transformată în Facultatea de Științe Agricole a Universității din Iași cu sediul la Chișinău. Această lege reprezintă, de fapt, actul de constituire a vi-

itoareii Universității Agrare de Stat din Moldova și, respectiv, a bibliotecii [15].

De la această dată și până în prezent evoluția bibliotecii s-a produs concomitent cu cea a universității, în funcție de schimbările produse în mediul social, politic, economic și informațional al țării, trecând prin reorganizări, acumulând colecții importante de documente, modernizându-și activitatea și

diversificându-și serviciile și produsele, integrându-se activ în comunitatea universitară și exercitând diverse funcții în temeiul calificărilor obținute la nivel național și internațional. La baza colecției documentare a bibliotecii a fost un lot de carte de circa 6 mii de volume, primite de la biblioteca Universității Ieșene.

În anul 1938, Facultatea de Științe Agricole își schimbă denumirea în Facultatea de Agronomie, iar la 21 august 1940, facultatea este reorganizată în *Institutul Agricol din Chișinău*. În perioada celui de-al II-lea Război Mondial, pentru păstrarea integrității colecției bibliotecii, au fost întreprinse măsuri radicale: o parte din publicațiile bibliotecii au fost evacuate împreună cu institutul în orașul Balașov, regiunea Saratov, iar altele au fost transmise cititorilor pentru a fi păstrate [1]. În anul 1944 biblioteca își reia activitatea.

Perioada anilor '50 este marcată de activități de reorganizare a bibliotecii: transferarea într-un nou local, reevaluarea fondului, organizarea colecției „Carte veche și rară” (1955), deschiderea primei săli de lectură (1956), înființarea primei filiale a bibliotecii în cadrul Stațiunii Experimentale „Chetrosu” (1958), crearea serviciului bibliografic (1959) și organizarea fondului de referință (1960).

În anii '60 sunt editate primele lucrări bibliografice: indexul bibliografic „Кукуруза в Молдавии” (1838-1963) și lucrarea „Библиографический указатель научных работ Кишиневского сельскохозяйственного института им. М. В. Фрунзе” (1918-1965). În anul 1969 bibliotecii i se atribuie funcția de *bibliotecă regională* în asigurarea împrumutului interbibliotecar cu documente din domeniul agriculturii și științelor adiacente.

Asigurarea eficientă a procesului de studiu și cercetare a impus în perioada aa. '70-80 un șir de acțiuni de reorganizare: se deschid filiale ale bibliotecii la 3 facultăți ale institutului, se organizează o sală de lectură pentru cadrele profesoral-didactice (1979) și o sală de lectură pentru studenții din alte țări (1986), oficiul Publicații didactice (1980), se intensifică activitatea metodologică și de cercetare a bibliotecii.

În anul 1974, biblioteca devine Centru de Coordonare a Rețelei de Bibliotecă Agricole din Republica Moldova, constituită din biblioteci ale colegiilor agricole și instituțiilor de cercetări științifice de profil agricol din țară.

Rezultatele prin care s-a remarcat biblioteca în anii '70-80 s-au soldat cu aprecieri care au dat valoare eforturilor depuse: bibliotecii i se atribuie categoria II-a de remunerare a muncii (1975), titlul de cea mai bună bibliotecă agricolă în cadrul Concursului Unional „Activitatea bibliotecilor agricole” (1978, 1981), titlul de „Bibliotecă exemplară” acordat de Ministerul Culturii a Moldovei (1977, 1987).

Apreciind funcțiile și complexitatea lucrărilor executate, în anul 1991, bibliotecii i se atribuie categoria I-a de remunerare a muncii, iar în anul 1993 biblioteca este raportată ca bibliotecă în afara categoriei de remunerare a muncii (modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006 în categoria superioară de remunerare a muncii conducătorilor).

Anii '90 se caracterizează și prin amplificarea structurii bibliotecii ca spațiu, ca funcționalitate, ca acces la informație [10]. În a. 1995, Biblioteca centrală se stabilește într-un singur loc (anterior fiind dispersată la diferite nivele), la etajul II al blocului de studii al Facultății Economie. Tot în acest an, prin ordinul Ministerului Agriculturii și Alimentației al Republicii Moldova nr. 256 din 12 iulie, bibliotecii i se atribuie statut de Centru Informațional republican în domeniul agricol, biblioteca universității primind titlul de *Bibliotecă Republicană Științifică Agricolă*.

Aderarea Republicii Moldova la Organizația pentru Alimentație și Agricultură (FAO) a ONU a condiționat cooperarea bibliotecii cu această structură internațională. Din anul 2000 biblioteca este nominalizată ca Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova. Din acest moment biblioteca activează și în calitate de centru național AGLINET pentru împrumutul interbibliotecar internațional în domeniul științelor agricole și adiacente [22].

În contextul relațiilor cu FAO, biblioteca primește în a. 2003 atribuții de centru

național în cadrul Sistemului Internațional de Informare și Documentare AGRIS (International System for Agricultural Science and Technology. În anul 2007 Biblioteca Republicană Științifică Agricolă aderă la comunitatea internațională AGROVOC, asumându-și responsabilitatea de a efectua traducerea și adaptarea tezaurului agricol multilingv AGROVOC în limba română.

În demersul de valorificare a patrimoniului științific al Universității Agrare de Stat din Moldova, capătă amploare cercetarea bibliografică a bibliotecii. Începând cu a. 2004 și până în prezent au fost elaborate un șir de lucrări bibliografice, ce reflectă activitatea de cercetare și publicistică a corpului profesoral-didactic al universității. Ca o practică inovativă se prezintă elaborarea bibliografiilor în parteneriat cu bibliotecile instituțiilor de cercetări din domeniul agriculturii ale Republicii Moldova.

Un moment însemnat în istoria bibliotecii este crearea în anul 2002 a paginii web a bibliotecii care, începând cu anul 2010, apare într-un nou concept.

Un an cu o semnificație deosebită, care va rămâne în istoria bibliotecii, este anul 2014 când biblioteca se înscrie într-un amplu program de informatizare, desfășurat în cadrul proiectului comun al bibliotecilor universitare „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”.

Pe parcursul anilor, biblioteca s-a constituit ca o structură integră, formată din unitatea centrală, filialele bibliotecii pe lângă facultățile universității, cinci săli de lectură din care 3 cu acces liber la raft, Centrul de Informare și Documentare FAO și alte servicii ce asigură funcționalitatea ei. Complexitatea ofertei informaționale a bibliotecii presupune o gamă largă atât de produse și servicii tradiționale, cât și moderne.

Prin activitatea desfășurată de-a lungul anilor biblioteca se străduie să-și argumenteze menirea de a fi un suport informațional și documentar reprezentativ pentru procesul de învățământ, de cercetare și de producție în domeniul agriculturii și științelor adiacente.

#### **Misiune, valori, alte identități**

În prezent *misiunea* bibliotecii rezidă în

asigurarea accesului nelimitat la resurse, produse și servicii informaționale de calitate în scopul satisfacerii cerințelor de informare și documentare ale utilizatorilor prin dezvoltarea și organizarea colecțiilor reprezentative de documente menite să asigure procesul de învățământ, cercetarea științifică și activitatea practică din Republica Moldova în domeniul agriculturii și științelor adiacente.

Activitatea bibliotecii se sprijină pe următoarele valori principale: *orientare către utilizator* – fiecare utilizator al bibliotecii fiind unic și important, iar valoarea generată de calitatea și operativitatea serviciilor furnizate reprezintă cel mai eficient mod de a ne promova și de a câștiga încrederea utilizatorilor; *accesibilitate* – promovând principiile libertății intelectuale, asigurăm accesul liber și egal la informații, favorizând dezvoltarea cunoștințelor membrilor comunității; *inovare* – suntem deschiși spre schimbare, implementând în activitate noi servicii, metode de lucru, tehnologii și practici; *profesionalism* – ne angajăm să valorificăm toate cunoștințele, aptitudinile și competențele noastre pentru a face față necesităților în permanentă schimbare ale utilizatorilor; *integritate* – manifestând atitudine loială față de valorile instituției și comportament adecvat care să sporească prestigiul instituției [2].

#### **Utilizatorul – reper al activității**

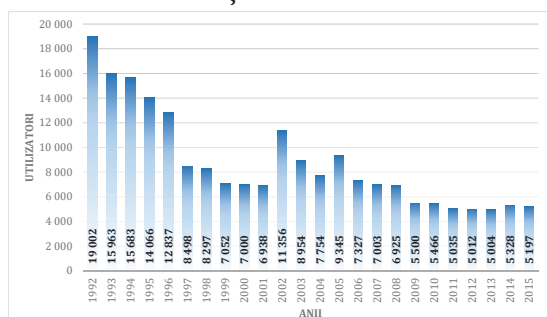
Menită a fi în slujba studenților și cadrelor didactice universitare, dar și având statut de bibliotecă republicană, biblioteca activează în serviciul public, fiind deschisă utilizatorilor din întreaga țară. Categoriile de utilizatori de bază sunt studenți, cadre didactice, cercetători și doctoranzi de la UASM. Grupul-țintă al bibliotecii sunt și potențialii utilizatori din alte instituții de învățământ superior și mediu de specialitate, colaboratorii instituțiilor de cercetare științifică în domeniul agricol, specialiștii din agricultură și din alte ramuri ale economiei naționale.

Dimensiunile actuale ale utilizatorilor bibliotecii reflectă contingentul studenților UASM de la învățământul cu frecvență la zi și cu frecvență redusă. În ansamblul utiliza-

torilor, studenții de la ciclul de învățământ de zi au o pondere de 60%, iar studenții ciclului de învățământ cu frecvență redusă – circa 20%.

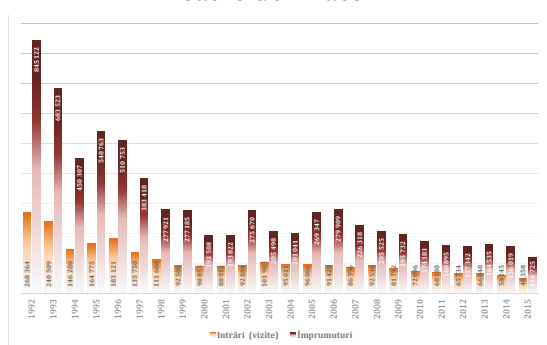
Interpretarea statistică a dinamicii contingentului de utilizatori ai bibliotecii în perioada analizată relevă următoarea situație:

**Figura 1. Statistica utilizatorilor înscriși la bibliotecă**



Statistica de bibliotecă înregistrează din anii '90 o reducere treptată a utilizatorilor bibliotecii, în anul 2002 curba acestora se ridică, urmând iarăși o scădere, care din 2009 se menține la un nivel constant. Respectiv se prezintă și situația indicatorilor de utilizare a bibliotecii, cu creșteri și descreșteri, în raport cu dinamica utilizatorilor.

**Figura 2. Statistica vizitelor la bibliotecă și împrumuturilor de documente de către utilizatori**



În mediu pe perioada analizată, numărul utilizatorilor activi ai bibliotecii constituie circa 8700 de utilizatori cu un indice mediu de frecvență de 13 intrări (vizite) per utilizator. Rata de circulație a documentelor din fondul bibliotecii este de 0,45 (influențată de particularitățile de păstrare îndelungată a documentelor ca bibliotecă depozitară în domeniul agricol); indicele mediu de lectură este de 34 de documente per utilizator.

Evoluția nevoilor utilizatorilor impune reconsiderarea valorică a colecțiilor, eliminarea unor documente și achiziționarea altora. În perioada anilor 1990-2000 sarcinile bibliotecii față de utilizatori se maximizează odată cu redimensionarea curricularei universitare și apariția unui șir de noi specializări și discipline. Tendința bibliotecii de a facilita accesul utilizatorilor la informație s-a concentrat pe asigurarea disponibilității și accesibilității cât mai extinse a colecțiilor prin expunerea documentelor din depozite în regim de acces liber la raft.

Încă de la începutul anilor '90 biblioteca s-a concentrat pe asigurarea accesului la informație prin crearea catalogului electronic, achiziționarea bazelor de date din domeniul agriculturii și a științelor adiacente. Accesarea acestor instrumente de informare a condiționat construirea unei rețele locale din 25 de computere, conectate la Internet, 3 imprimante, 1 scanner, 1 copiator.

Formarea deprinderilor de căutare, selectare, regăsire și utilizare a informației de către utilizatori a fost mereu în atenția bibliotecii. Începând cu anii 2000, biblioteca concepe programe de cultura informației pentru diverse categorii de utilizatori, de la studenții anului întâi până la cadre didactice și cercetători.

A devenit o frumoasă tradiție organizarea activităților prilejuite de consemnarea Zilei Bibliotecii în fiecare an, la 9 aprilie. Astfel, în această zi are loc totalizarea rezultatelor concursului anual „Cel mai activ utilizator al BRȘA” și exprimarea gratitudinii pentru contribuțiile și implicațiile active în buna desfășurare a activității bibliotecii din partea cadrelor didactice ale universității, care s-au manifestat ca susținători și parteneri de încredere. Această activitate contribuie la stabilirea unor legături și mai strânse între bibliotecă și utilizatorii săi.

Activitatea bibliotecii, desfășurată în perioada analizată, trecând prin diverse momente de ascensiune, de încercări, dificultăți, provocări, succese etc., a avut mereu tendința de a fi cât mai aproape de utilizatori, respectând principiul calității în realizarea tuturor activităților sale, de a fi un real suport informațional și documentar

pentru procesul de învățământ și cercetare în domeniul științelor agricole.

### Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă

Pe parcursul anilor de referință bibliotecă și-a diversificat continuu oferta de servicii și produse informaționale [17]. Realizând tendința de integrare a unor servicii inovatoare, bazate pe instrumente și tehnologii informatice, astăzi în portofoliul de servicii al bibliotecii se enumeră atât servicii moderne, cât și servicii oferite prin metode tradiționale.

Punctul forte în paleta de servicii prestate utilizatorului pe parcursul anilor l-a constituit împrumutul publicațiilor didactice, studenții fiind asigurați cu manuale în conformitate cu programul de studiu. Și în prezent împrumutul la domiciliu rămâne a fi un serviciu de bază. Disponibilitatea directă la cele mai solicitate publicații se realizează odată cu deschiderea sălilor de lectură cu acces liber la raft.

Preocupată de susținerea informațională a utilizatorilor implicați în procesul de cercetare, BRȘA facilitează accesul la informația științifică stocată de alte centre de informare și biblioteci din țară și din alte țări ale lumii prin serviciul de împrumut interbibliotecar național și internațional. Istoria statistică a împrumutului internațional între țările membre a rețelei AGLINET, din colecțiile cărora BRȘA a împrumutat gratis documente științifice pe parcursul a 15 ani, înregistrează peste trei mii de documente. Biblioteca a colaborat cu 36 de țări ale lumii, cele mai multe cereri fiind onorate de către bibliotecile din Rusia, Belarus, SUA, Germania, Polonia, Italia, Serbia, Bulgaria, Australia, Egipt, India, Portugalia, Spania, Uruguay, Canada etc.

Biblioteca prestează, de-a lungul anilor, diverse servicii de informare și documentare atât în spațiile funcționale ale bibliotecii, cât și în mediul universitar în cadrul unor manifestări educaționale și științifice, prilejuate de finalizarea proiectelor internaționale sau de jubileele facultăților (conferințe, workshop-uri, ședințe ale cercurilor științifice etc.).

Expozițiile de documente au fost și rămân o parte importantă a serviciilor de

informare documentară, pe ansamblul perioadei analizate fiind organizate mii de expoziții, în mediu câte 150 pe an. Tradițional sunt organizate expoziții tematice, expoziții de informare privind documentele recent intrate în colecția bibliotecii, expoziții virtuale pe pagina web a bibliotecii, expoziții sub genericul „Cunoaște cartea profesorului tău”.

La date anumite au fost organizate expoziții cu prilejul aniversărilor unor personalități notorii din domeniul agriculturii în scopul promovării publicațiilor acestora, printre care Gh. Rudi, F. Iliev, L. Dergaciov, V. Bumacov, V. Mogoreanu, I. Liberștein, N. Bucătaru, I. Scutaru, G. Darie. Un conținut documentar divers a fost prezentat publicului în cadrul expozițiilor-eveniment, consacrate unor fapte marcante sociale, economice, istorice, unor zile tematice cu semnificație pentru cultura națională și mondială, pentru anumite profesii, în special din ramura agricolă.

Preocuparea continuă a bibliotecii de a desfășura acțiuni complexe ce țin de domeniul agricol s-a exprimat prin organizarea unor activități specifice bibliotecii universitare, precum Ziua Specialistului și Ziua Catedrei. Ziua Specialistului a fost concentrată pe susținerea informațională a activităților de studiu, cercetare și a activităților practice ale cercetătorilor și cadrelor didactice dintr-o anumită profesie, specialitate, organizate cu ocazia zilelor naționale și internaționale profesionale (Ziua Lucrătorului din Agricultură și Industria Prelucrătoare, Ziua Internațională a Medicului Veterinar, Ziua Lucrătorului din Silvicultură, Ziua Profesională a Lucrătorului din Transportul Auto, Ziua Amelioratorului etc.). Aceste acțiuni de informare s-au desfășurat atât în cadrul facultăților universitare, cât și al instituțiilor de cercetări științifice agricole și au cuprins diverse metode de informare bibliografică și documentară (expoziții tematice și de informare, sinteze bibliografice, liste bibliografice tematice, discuții, consultații privind regăsirea informației, prezentarea referințelor bibliografice etc.).

Dezvoltând relații de parteneriat cu catedrele universitare, biblioteca a organizat în cursul anilor ședințe ale catedre-

lor, având în vizor informarea complexă a specialiștilor privind colecțiile, serviciile, oportunitățile și facilitățile oferite de bibliotecă, prezentarea regulilor de alcătuire a referințelor bibliografice și a citărilor în articole și lucrări științifice [21].

Informarea bibliografică individuală și sistematică a cercetătorilor pe parcursul realizării unor cercetări sau a elaborării unor lucrări științifice (teze, monografii etc.) s-a realizat constant prin intermediul serviciului de Difuzare Selectivă a Informației. Având în lista abonaților administrația universității, decani, șefi de catedră, cadre didactice și științifice ale UASM, masteranzi, doctoranzi, precum și cercetători ai instituțiilor de cercetări științifice, acest serviciu a amplificat relațiile de parteneriat între bibliotecă și comunitatea universitară, bibliotecă și comunitatea științifică agricolă din țară.

La solicitarea studenților și cercetătorilor universitari și a utilizatorilor din instituțiile de cercetare din republică, bibliotecă a efectuat la cerere, cercetări bibliografice pe diverse teme. Realizarea acestor cercetări s-a bazat, cu prioritate, pe bazele de date generate de BRȘA, bazele de date internaționale specializate cu caracter complex AGORA, AGRIS, FAOSTAT, cataloagele bibliotecilor agricole membre AGLINET.

Cererile concrete ale utilizatorilor au determinat tranzacțiile multiple de referințe, devenite ca unul din cele mai solicitate servicii ale bibliotecii. Utilizatorilor le-au fost oferite servicii de referințe factologice complexe, care s-au concretizat în analize ale datelor statistice, reprezentări tabelare, grafice privind diverși indicatori ai ramurii agricole, în plan național și internațional. În ultimii zece ani referințele factologice înregistrează o pondere tot mai înaltă (30611 de informații furnizate) în totalul referințelor (84894). În perioadă ultimilor 10 ani sunt în creștere (peste 36%) tranzacțiile de referințe electronice.

Bibliotecarii de referință și cei implicați în comunicarea resurselor bibliotecii au oferit anual, în mediu, peste cinci mii de consultații și servicii de asistență în orientarea utilizatorilor în cataloagele, spațiile, colecțiile și serviciile bibliotecii. Consilierea

utilizatorilor s-a realizat în sălile de lectură, în zonele de acces la cataloagele electronice și tradiționale ale bibliotecii, în serviciile funcționale ale BRȘA, prin telefon, poșta electronică, prin intermediul paginii web a bibliotecii.

An de an bibliotecă este implicată în asistarea informațională a autorilor ce realizează lucrări științifice ample sau articole. Redactarea referințelor bibliografice pentru lucrările științifice și articole ale autorilor UASM a devenit solicitare frecventă a utilizatorilor. Un serviciu activ solicitat de către comunitatea universitară este și atribuirea indicilor CZU pentru lucrări științifice (articole, teze de doctor, autoreferate, teze de master etc.).

Un rol major în fortificarea relațiilor bibliotecii cu cadrele științifice de profil agricol din țară a avut desfășurarea în anii din urmă a programului „Acțiuni de informare extramuros”. Organizat sub egida Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova programul a cuprins diverse activități și servicii (training-uri, expoziții tematice, sinteze bibliografice; consultații; difuzarea materialelor promoționale etc.).

Transpunerea în practica bibliotecii a cerințelor de măsurare și evaluare a performanțelor cercetărilor științifice din ultimii ani s-a concretizat în dezvoltarea serviciilor bibliometrice, adresate cercetătorilor, profesorilor, doctoranzilor etc. [19]. La solicitarea cercetătorilor se generează liste de profil ale revistelor cu impact internațional dintr-un anumit domeniu de cercetare, se înfăptuiesc investigații pentru stabilirea statutului (indexare, cotare ISI) și a valorii factorului de impact al revistelor științifice.

BRȘA acordă pe parcursul mai multor ani atenție deosebită educației utilizatorilor în vederea dezvoltării deprinderilor și abilităților de căutare, selectare, evaluare și utilizare în mod eficient a informațiilor. Bibliotecă organizează diverse acțiuni de instruire a studenților, acestea fiind desfășurate în cadrul orelor grupei, a ședințelor cercurilor științifice studențești, în cadrul unor cursuri universitare etc. Totodată, bibliotecă desfășoară și programe speciale de dezvoltare a culturii informației pentru ca-

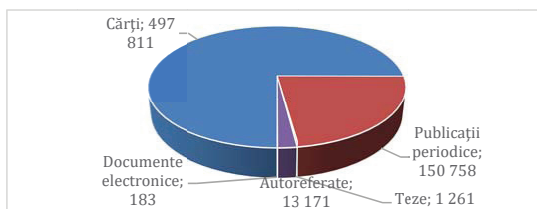
drele didactice și științifice.

În viziunea bibliotecii, implementând servicii tradiționale sau moderne, creșterea continuă a nivelului calității serviciilor oferite pentru lectură, informare și documentare, studiu, activitate didactică și științifică va fi continuu un obiectiv central al bibliotecii.

### Dezvoltarea resurselor infodocumentare

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova deține și dezvoltă colecții reprezentative de documente din domeniul agriculturii și științelor adiacente cu valoare instructiv-educativă, științifică, culturală și documentară pentru comunitatea universitară și comunitatea agricolă din țară. Întemeiate pe baza unei donații de carte românească de peste șase mii de volume (monografii, manuale, reviste în diverse limbi), făcută cu generozitate de biblioteca Universității Ieșene, colecțiile bibliotecii s-au consolidat în timp, acumulând de la începuturi și până în prezent peste 663 mii de documente (cărți, publicații periodice, teze de doctorat, autoreferate, documente electronice), ce constituie patrimoniul informațional agricol al țării. (fig. 3).

**Figura 3. Colecțiile bibliotecii în funcție de categoriile de documente**



Procesul de creștere și actualizare a resurselor informaționale ale BRȘA pe parcursul ultimilor 20 de ani se bazează pe principiul funcționării bibliotecii specializate de rang republican în domeniul științelor agricole și cel al bibliotecii de învățământ superior. Biblioteca își dezvoltă colecțiile în funcție de programele de învățământ și de cercetare ale universității și direcțiile de dezvoltare ale economiei agricole naționale, în următoarele domenii de bază: științe agricole; științe medical-veterinare; creșterea animalelor și produse animaliere;

ingineria materialelor și tehnologii industriale; științe economice; științe juridice.

În calitate de structură universitară cu funcții educative și de informare, biblioteca și-a stabilit ca obiectiv prioritar al politicii documentare dezvoltarea unui sistem complex de colecții de carte didactică cu specializare pe domenii, dar și cu orientare pluridisciplinară, atât în sediul central al bibliotecii, care formează colecția de bază și colecțiile sălilor de lectură cu acces liber la raft, cât și în blocurile facultăților prin intermediul a trei biblioteci de facultate: filialele bibliotecii la facultatea Medicină Veterinară și Știința Animalelor, la facultățile Inginerie Agrară și Transport Auto și Cadastru și Drept. La sfârșitul anului 2015, colecția de carte a bibliotecii înregistrează 497 811 de unități materiale.

Biblioteca a format pe parcursul anilor o colecție importantă de publicații periodice, atingând un număr de 424 de titluri în anul 2015, revistele naționale de profil agricol păstrându-se în colecțiile bibliotecii de la data primei apariții. BRȘA a asigurat o continuitate în abonarea publicațiilor periodice, cele mai relevante reviste din domeniile de studii ale universității, în limbile română, rusă, engleză și alte limbi, fiind expuse în acces liber în sălile de lectură ale bibliotecii.

În sistemul de colecții ale bibliotecii și-au găsit locul potrivit și diverse colecții speciale, care s-au format în anumite perioade de timp. În temeiul funcției sale de Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova, biblioteca a dezvoltat pe parcursul a 15 ani, începând cu anul 2000, o colecție de 1318 de volume de resurse informaționale de profil agricol în limbile engleză, franceză și rusă, asigurând accesul la documentele editate sub egida FAO în cadrul Centrului de Informare și Documentare FAO al bibliotecii.

Sistemul colecțiilor bibliotecii este completat și de colecția de teze de doctorat păstrate în fondul bibliotecii din anul 1946, colecția de autoreferate ale tezelor, începând cu anul 1969, colecția Agenției Bibliografice Universitare cu publicații editate sub egida UASM și publicații ale autorilor ce

activează în cadrul universității, colecția de referințe, colecția în limbi străine și colecția de carte rară cu peste 6 500 de volume cu cea mai veche carte în dotare din anul 1761.

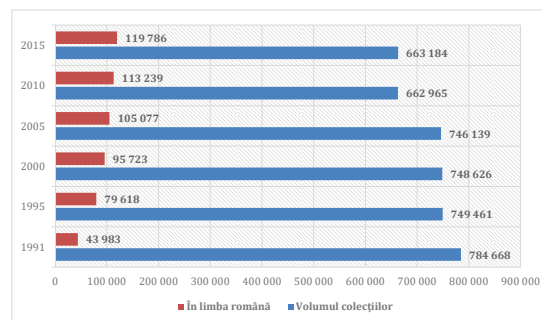
O privire de ansamblu asupra evoluției colecțiilor bibliotecii denotă că cele mai cuprinzătoare achiziții de documente s-au realizat până la anii '90, un obiectiv practic al bibliotecii la acea perioadă fiind procurarea publicațiilor didactice într-un număr impunător de exemplare per titlu în vederea asigurării fiecărui student cu manuale la toate disciplinele predate în cadrul universității, prețurile la carte fiind cu mult mai joase și stabile [5]. Cea mai mare achiziție din istoria bibliotecii s-a realizat în anul 1969 într-un volum de 108247 de documente.

În anii '90 se produc modificări esențiale în politica documentară a bibliotecii. Schimbările vremii în conjunctura social-economică și politică a țării și în politicile educaționale, necesitatea adaptării la standardele actuale și transformările în mediul universitar, redimensionarea curriculei și apariția unor noi specializări și discipline au influențat în ultimele decenii nevoile de informare ale comunității deservite și, respectiv, procesul de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii.

În condițiile unei economii în tranziție specifice perioadei analizate, cu alocații bugetare reduse și prețuri majorate la producția editorială, accentul se pune pe majorarea numărului de titluri relevante din cartea de specialitate, în special, pentru completarea intensă a golurilor de carte în limba româ-

nă. Astăzi, în totalul colecțiilor bibliotecii, publicațiile în limba română constituie circa 120 de mii de unități materiale. Cu toate acestea, fiind acumulate pe parcursul anilor și păstrate în temeiul funcției de bibliotecă republicană, publicațiile în limba rusă constituie o parte considerabilă a colecțiilor bibliotecii.

**Figura 4. Dinamica colecțiilor bibliotecii în perioada aa. 1991-2015**



Pentru dezvoltarea coerentă și echilibrată a fondului de carte și publicații periodice în susținerea programelor de studiu, biblioteca asigură o actualizare sistematică a colecțiilor prin completarea din diverse surse: cumpărare, inclusiv abonare și licențe, donații, schimb intern și internațional, depozit legal universitar și internațional FAO, proiecte instituționale de cercetare ale UASM.

Aportul principal la dezvoltarea colecțiilor bibliotecii pe parcursul anilor aparține alocațiilor bugetare instituționale, care deși au scăzut considerabil începând cu anul 1993, când s-a produs o reducere practic în jumătate, acestea acoperă în mediu 53% din totalul de unități materiale ale documentelor primite de bibliotecă.

**Tabelul 1. Dezvoltarea colecțiilor bibliotecii în perioada 1991-2015**

Anii	Achiziții, titluri/volume	În valoare, lei
1991	/39727	91 735,37 rub
1995	/11214	42205,14
2000	888/ 2869	132915,57
2005	1397/ 3992	248132,60
2010	943/ 2 877	187397,08
2015	476/ 1528	90781,05
<b>TOTAL</b>	<b>163482 / 197438</b>	<b>3523 331,94</b>



O sursă importantă de achiziții ale publicațiilor științifice universitare o constituie schimbul interacademic cu instituțiile de profil de peste hotare. În special, în ultimul deceniu, relații benefice de schimb s-au întemeiat cu universitățile din România, care merită a fi menționate în acest context, cum ar fi Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, universitățile de Științe Agricole și Medicină Veterinară din București și Cluj-Napoca, Universitatea Transilvania din Brașov, Universitatea „Alexandru Ion Cuza” din Iași, Universitatea „Spiru Haret” din București, Facultatea de Medicină Veterinară, Universitatea Politehnică din București, Academia de Studii Economice din București, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Universitatea „Ovidius” din Constanța. Efectul schimbului cu revista instituțională a UASM rezultă și în lucrările științifice primite de la biblioteci și instituții de cercetare din Rusia, Bulgaria, Belarus, Ucraina, Cehia, cu care biblioteca cooperează în mod activ în ultimii ani.

În anii din urmă, managementul resurselor de informare ale bibliotecii se orientează și mai mult spre asigurarea unui caracter actual și calitativ al colecțiilor, a accesibilității plene a acestora, fapt ce capătă o conotație și mai mare în contextul evaluării externe a programelor de studii. În vederea conformării standardelor de acreditare, biblioteca trebuie să-și autoevalueze colecțiile și să facă dovada că dispune de carte specializată pentru susținerea informațională a acestora într-un număr suficient de exemplare pentru a acoperi disciplinele din planurile de învățământ. În această ordine de idei, o prioritate a activității bibliotecii în perioada analizată a constituit-o definierea cât mai exactă a demersurilor și exigențelor de studiu și cercetare ale comunității universitare, fiind efectuată analiza periodică detaliată a asigurării documentare a disciplinelor predate la UASM cu specificarea publicațiilor destinate tuturor unităților de curs pentru fiecare program de studiu. Urmărind să acopere atât cantitativ, cât și calitativ disciplinele fundamentale și de

specialitate aferente programelor de studii, biblioteca achiziționează carte editată de cele mai importante edituri din domeniile de interes ale universității din Moldova, România, Rusia, alte țări.

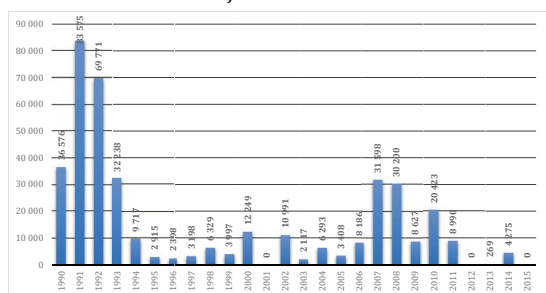
Donațiile reprezintă o sursă semnificativă de completare a colecțiilor, aducând bibliotecii o serie de lucrări valoroase, primite din partea unor persoane fizice, instituții din țară și de peste hotare, proiecte, programe etc. Printre donațiile reprezentative de care a beneficiat biblioteca pot fi menționate: publicațiile primite de la instituțiile de profil din România într-un număr de 2549 de titluri în 3479 de volume (inclusiv de la USAMV „Ion Ionescu de la Brad” din Iași – 817 de titluri în 1590 de volume), donația de carte venită de la Universitatea de Stat din Carolina de Nord, SUA în număr de 1072 de documente, donațiile din partea Fundației „SOROS”, Fundației Cărții, Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională USAID, Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă IFAD, Agenției Naționale de Dezvoltare Rurală ACSA, Agenției Relații Funciare și Cadastru, Alianței Franceze etc.

Strategia achiziționării de pe piața editorială internațională, orientată în perioada anilor 90 spre procurarea de publicații străine în format de hârtie, de la începutul anilor 2000 s-a bazat, îndeosebi, pe promovarea în comunitatea științifică de profil a accesului (în ultimii ani – în bază de licență) la carte și reviste de specialitate de circulație internațională recunoscute, prin intermediul unor baze de date valoroase, cum ar fi **AGORA** (*Access to Global Online Research in Agriculture*). Cu un volum, în ultimii ani, de peste 21 mii de titluri de carte și circa șase mii de titluri de reviste, selectate pe baza unor criterii de performanță (reviste recenzate, cotate ISI, cu factor de impact), baza de date a devenit una de importanță majoră pentru comunitatea științifică din domeniu, mai ales în ultimul timp. În cadrul licenței la baza de date AGORA, în ultimii ani bibliotecii i s-a oferit acces și la baza de date SCOPUS a editurii Elsevier, cea mai mare bază de date bibliografică și scientometrică ce include peste 21 de mii de titluri de reviste științifice internaționale

recenzate și circa 50 mii titluri de cărți.

O responsabilitate profesională înaltă din partea personalului bibliotecii a solicitat-o și procesul de eliminare a documentelor din colecția bibliotecii. Pe parcursul perioadei de referință au fost scoase din gestiune 398340 de volume, ponderea majoră deținând-o publicațiile didactice, fapt determinat de reeditarea acestora pe parcursul anilor și schimbările survenite în domeniul studiat și programele educaționale.

**Figura 5. Indicatori statistici ai documentelor eliminate din colecția bibliotecii**



În perioada anilor '90 o prioritate evidentă în procesul de optimizare a colecțiilor a constituit-o reformarea și actualizarea acestora prin depolitizarea promptă și masivă în conformitate cu prevederile Ministerului Culturii și Cultelor [13], care s-a realizat în mare parte în anii 1991-1993 prin excluderea publicațiilor care și-au pierdut actualitatea informativă, cum ar fi lucrările clasicilor marxism-leninismului, lucrările conducătorilor și activiștilor partidului comunist etc.

În pofida resurselor financiare precare, pe parcursul anilor preocupările bibliotecii s-au axat pe o dezvoltare coordonată, coerentă și calitativă a colecțiilor în corelație cu misiunea și specificul bibliotecii.

**Informatizarea activității bibliotecii**

Primii pași în automatizarea proceselor de bibliotecă a fost achiziționarea a două computere, care inițial erau utilizate pentru aplicarea programelor Word și Excel în vederea elaborării buletinelor de informare „Intrări noi în colecțiile bibliotecii” și a întocmirii lucrărilor bibliografice etc. Anul 1992 s-a extins procesul de informatizare prin implementarea programului de bibliotecă – MARC, în baza căruia avea loc catalogarea în regim automatizat a publicațiilor

bibliotecii și tipărirea fișelor de catalog pentru toate tipurile de cataloage tradiționale deținute de bibliotecă (alfabetic, sistematic, topografic). Acest program acoperea doar funcția de catalogare și nu asigura accesul în rețea.

Anul 1997 este marcat de conectarea bibliotecii la rețeaua Internet, ceea ce a deschis noi perspective utilizatorilor bibliotecii în vederea obținerii accesului rapid la informații, baze de date, cataloage online etc.

Astfel, a apărut necesitatea elaborării unui nou concept de automatizare a bibliotecii, ținând cont de schimbările intervenite în societate și sfera informațională. În 1998 a fost elaborat un concept al automatizării resurselor informaționale agricole din întreaga republică cu posibilități de încadrare ulterioară în Sistemul Național Automatizat de Bibliotecă. Acest concept a stat la baza proiectului „Rețeaua Automatizată de Bibliotecă Agricole din RM”, ce prevedea 2 etape:

I etapă – automatizarea BRȘA, bibliotecă nod, și crearea Centrului de Informare și Documentare în domeniul Agriculturii în baza Bibliotecii Republicane Științifice Agricole;

II etapă – automatizarea bibliotecilor agricole din rețea, interconectarea lor la Centru de Informare și Documentare în domeniul Agriculturii și crearea Rețelei Automatizate de Bibliotecă Agricole din RM în scopul de a asigura funcționarea informației agricole pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Proiectul a fost propus pentru concurs la Fundația SOROS, însă, în rezultat, a fost luată decizia de a susține doar prima etapă a proiectului – automatizarea integrată a BRȘA. Astfel, grație acestui proiect, bibliotecii i s-a oferit un grant în valoare de 21504\$, din care au fost achiziționate resurse hardware și software – sistemul integrat de bibliotecă TINLIB, produs de compania IME România.

Implementarea softului a început prin exploatarea Modulului Catalogare, ceea ce permitea gestiunea înregistrărilor bibliografice și de autoritate, având ca rezultat constituirea catalogului în format electro-

nic. În anul 2001 s-au făcut încercări pentru a pune în aplicare Modulul Circulație, dar s-a reușit doar crearea bazei de date a utilizatorilor, eliberarea permiselor de acces cu cod de bare și barcodarea documentelor, fără posibilitatea de a efectua tranzacții de împrumuturi, returnări, rezervări etc. Din păcate, lipsa unei mentenanțe riguroase a softului, nefuncționalitatea tuturor modulelor, imperfecțiunile tehnice etc. au împiedicat automatizarea proceselor ce țin de gestiunea achizițiilor, controlul seriilor, generarea rapoartelor și cel mai important – lansarea catalogului online.

Cu toate aceste neajunsuri, softul Tinlib a condus la eficientizarea activităților de bibliotecă și optimizarea fluxului informațional, a permis trecerea de la prelucrarea manuală a documentelor la cea automatizată, a condiționat apariția unor transformări complexe atât în procesul de prelucrare a informației, cât și în oferta serviciilor și produselor informaționale ale bibliotecii. Un avantaj a fost crearea fișierelor de autoritate a vedetelor de subiect și numelor de persoane și uniformizarea punctelor de acces, substituirea căutării documentelor după indicele CZU (limbaj codificat de descriere a conținutului documentelor) cu căutări după subiecte, cuvinte-cheie (limbaj mai prietenos de indexare a documentelor). Totodată, au fost elaborate aplicații suplimentare de generare a unor rapoarte, de tipărire a informației prelucrate – fișe de catalog, buletine de informare, liste bibliografice, registru inventar etc., precum și aplicații de generare a permiselor de acces la bibliotecă și a barcodelor pentru documente.

Din anul 2000, activitatea primordială a bibliotecii a devenit crearea catalogului electronic, activitate ce necesită un volum masiv de muncă și timp îndelungat până la finalizare.

O etapă avansată în informatizarea bibliotecii o constituie participarea bibliotecii în cadrul proiectului TEMPUS „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”, alături de alte 6 biblioteci universitare din RM ce și-au consolidat eforturile în scopul creării și dezvoltării spațiului informațional academic unic care

să conducă la asigurarea operativă a accesului la informație și la creșterea calității și relevanței ofertei informaționale a bibliotecilor [12].

În rezultatul proiectului, a fost achiziționat și implementat unul dintre cele mai moderne și performante softuri integrate de bibliotecă din lume – sistemul Aleph produs de compania ExLibris, ce integrează următoarele module: Achiziție, Seriale, Catalogare, Circulație, Web Opac. În vederea încorporării cataloagelor bibliotecilor într-un catalog unic a fost necesară efectuarea exporturilor de date, expedierea acestora către firma producătoare de soft pentru conversia bazelor de date dezvoltate în Tinlib în noul sistem Aleph. Procesul de conversie a implicat o analiză riguroasă a corectitudinii datelor migrate în noul sistem, confruntarea câmpurilor din Tinlib (non-MARC) cu câmpurile MARC21 din ALEPH, identificarea și corectarea erorilor și realizarea conversiei finale.

Din punct de vedere cantitativ, în sistemul Aleph au migrat 55 976 de înregistrări bibliografice, dintre care 23326 de cărți și 32650 de articole. Începând cu anul 2015, toate documentele achiziționate de bibliotecă sunt înregistrate în Aleph, concomitent realizându-se și activități de redactare a înregistrărilor bibliografice rezultate din conversie.

În anul 2015, se atestă o *evoluție* în asigurarea accesului utilizatorilor la informație prin implementarea platformei Primo. Avantajul cheie al acestei platforme constă în faptul că sporește potențialul bibliotecilor de a oferi accesul simultan utilizatorilor *dintr-un singur punct la o multitudine de resurse informaționale*, adică oferă posibilități de căutare și regăsire a informației în diverse surse (cataloage, baze de date, depozite digitale etc.), în diverse instituții de informare (biblioteci, agenții, centre de informare, arhive) și diferite tipuri de resurse (atât documente pe suport fizic deținute de bibliotecă, cât și digitale, multimedia etc.). Primo permite atât integrarea resurselor instituționale deținute de bibliotecă, cât și a resurselor informaționale provenite din surse externe.

Un succes în promovarea și conserva-

rea producției științifice a universității pe termen lung îl constituie crearea și dezvoltarea repozitoriului instituțional în domeniul științelor agricole. O primă etapă în elaborarea repozitoriului a fost selectarea softului DSpace, fiind de tip Open Source, și alocarea resurselor hardware (un server special cu o capacitate suficientă de găzduire Dspace, 2 computere destinate înregistrării metadatelor). Importantă pentru gestionarea eficientă a repozitoriului a fost analiza și determinarea fluxului de lucru, elaborarea, aprobarea și publicarea la nivel instituțional a politicii de acces deschis și a regulamentului de organizare și funcționare a repozitoriului instituțional. Nu s-a reușit însă procurarea unui scanner pentru digitizarea publicațiilor vechi ale cadrelor științifice universitare. Astfel, la moment în repozitoriu sunt stocate peste 2000 de documente cu conținut integral ale 1050 de autori, editate în perioada anilor 2000-2016.

Conștientizând importanța Internetului atât ca mediu de comunicare, informare și documentare, cât și ca instrument de diseminare a informației în anul 2002 a avut loc lansarea paginii Web a bibliotecii. Inițial site-ul reprezenta doar o sursă de informare a utilizatorilor despre istoria, structura, serviciile bibliotecii etc. Pe parcursul anilor site-ul a fost îmbunătățit și relansat într-o concepție nouă, punând la dispoziția utilizatorilor servicii și produse informaționale electronice (catalogul electronic, arhiva electronică instituțională, e-referințe, tutoriale, expoziții online etc.).

Informatizarea activității BRȘA a fost condiționată și de aderarea la diferite organisme de informare internaționale ale Organizației pentru Alimentație și Agricultură FAO. Încadrarea bibliotecii în Rețeaua Internațională AgroWeb a Țărilor Europei de Est și Centrale în anul 1998 a generat crearea și lansarea site-ului AgroWeb Moldova, care avea ca scop asigurarea accesului la informația agricolă națională și internațională [23].

În vederea schimbului de informații în cadrul Sistemului Internațional de Informare în domeniul Tehnologiilor și Științelor Agricole AGRIS au fost realizate

activități de instalare și întreținere a softului specializat AGRIS, exporturi de date și transmiterea lor către Centrul Agris din Roma în vederea integrării în baza de date globală Agris.

În perioada 2007-2015, biblioteca a întreținut un alt sistem oferit în cadrul colaborării cu FAO – softul Agrovoc destinat pentru traducerea tezaurului internațional multilingv agricol în limba română. Din 2015 se utilizează în acest scop platforma VocBench, bazată pe web, multilingvă, colaborativă, pentru gestionarea ontologiilor OWL, a tezaurilor SKOS (XL), a listelor de coduri, a resurselor de autoritate și a seturilor de date RDF.

Sistemul informatic al bibliotecii a debutat cu 2 computere și o imprimantă. Cele mai multe resurse tehnice au fost obținute din proiecte. În rezultatul aplicării proiectului SOROS biblioteca s-a îmbogățit cu un server, 13 computere, 1 scanner, 2 imprimante și 5 scanere pentru citirea barcodelor, iar, în 2001, echipamentul tehnic se extinde cu 5 computere, 1 scanner, 2 imprimante și 1 xerox prin proiectul TACIS de susținere a dezvoltării educației, cercetării și servicii de consultanță în agricultură

În prezent, sistemul informatic al bibliotecii este format din 32 de computere, 2 laptop-uri, 4 imprimante, o imprimantă color, 1 scanner, echipamente active de rețea (switch-uri, hub-uri, routere) și 2 servere.

#### **Proiecte. Cooperare. Colaborare. Parteneriate**

Pentru a-și pune în valoare capacitățile instituționale, pentru a-și spori calitativ colecțiile, a-și moderniza serviciile și a le promova, biblioteca s-a implicat pe parcursul anilor în mai multe proiecte, a inițiat diverse protocoale de colaborare, a stabilit parteneriate eficiente.

Reformările politice și economice din anii '90 au impulsivat întemeierea unor relații de colaborare la nivel internațional, care devin esențiale în asigurarea accesului la informația agricolă mondială. În anul 1996 biblioteca participă la conferința internațională AGROINFOS de la Nitra (Slovacia) și aderă la IAALD, fapt ce deschide oportunități pentru crearea și dezvoltarea sistemelor de informare în domeniul agri-

col, schimbul internațional de informații agricole prin intermediul tehnologiilor informaționale, instruire în domeniul managementului informațional, punând la dispoziția membrilor resurse de instruire on-line.

Un aspect important al raporturilor de colaborare ale bibliotecii în context internațional îl constituie și activitatea acesteia ca membru al Rețelei Internaționale AgroWeb, rețea ce integrează țările Europei de Est și Centrale în vederea colectării și furnizării de informații privind instituțiile agricole din aceste țări și din țările din fosta URSS. Ca rezultat al activității în această calitate a fost participarea bibliotecii la un proiect internațional de creare și lansare în anul 1999 a site-ului AgroWeb-Moldova, pe o platformă de comunicare a membrilor rețelei, de importanță la acel moment pentru înlăturarea obstacolelor în diseminarea informației agricole din RM la nivel mondial.

Oportunitățile majore de care a beneficiat biblioteca la începutul anilor 2000 pentru integrarea în spațiul informațional mondial sunt strâns legate de dezvoltarea cooperării internaționale cu Organizația pentru Alimentație și Agricultură (FAO) a ONU. În rezultatul mai multor contacte oficiale, în anul 2000 biblioteca devine Bibliotecă Depozitară FAO în Moldova [20], iar în anul 2001 are loc deschiderea oficială în cadrul bibliotecii a Centrului de Informare și Documentare FAO (CID FAO), care asigură accesul utilizatorilor la resursele informaționale și documentare FAO și difuzarea informației despre ele pe teritoriul Republicii Moldova [22]. În ultimii ani, biblioteca organizează acțiuni complexe dedicate unor zile specializate decretate de FAO, cum ar fi Ziua Alimentației, Ziua Laptelui, Ziua Cartofului etc., care s-au dovedit a fi o experiență frumoasă de colaborare cu studenții și cadrele didactice universitare.

La 24 aprilie 2001, biblioteca este autorizată de FAO în calitate de membru al rețelei internaționale de biblioteci agricole AGLINET, devenind centru coordonator național AGLINET pentru împrumutul interbibliotecar internațional în domeniul științelor agricole și adiacente. În contextul relațiilor

cu FAO în anul 2003 bibliotecii I se atribuie statut de Centru Național în cadrul Sistemului Internațional de Informare și Documentare AGRIS (International System for Agricultural Science and Technology), coordonat de FAO. În această calitate, în comun cu 150 de centre din 65 de țări, BRȘA realizează diseminarea informației ce ține de domeniul agriculturii și științelor adiacente, selectând și catalogând publicațiile curente din domeniul agriculturii apărute pe teritoriul Republicii Moldova, înregistrările bibliografice fiind integrate în repozitoriul AGRIS. În rezultat, biblioteca oferă acces la baza de date AGRIS, fiind direct implicată în generarea metadatelor pentru baza de date internațională, reprezentând astfel o oportunitate majoră pentru promovarea și creșterea vizibilității la nivel global a publicațiilor savanților din țară.

Un exemplu inedit de conlucrare la nivel internațional își are originea în anul 2007, când BRȘA aderă la comunitatea internațională AGROVOC, asumându-și responsabilitatea de a traduce în limba română vocabularul controlat multilingv. Astfel, BRȘA contribuie la standardizarea și plasarea lexicului românesc în domeniul agriculturii și științelor adiacente în spațiul informațional global.

Preocuparea intensă în anii '90 pentru completarea colecțiilor cu publicații în limba română și generozitatea colegilor de peste Prut a condus la întemeierea unor relații rodnice de colaborare cu bibliotecile universităților din România în materie de donații și schimb de carte.

Deschiderea internațională a condiționat apariția unor oportunități majore pentru biblioteci de atragere de fonduri, de implicare în proiecte, un aport considerabil aparținând în perioada de referință Fundației SOROS – Moldova, biblioteca beneficiind de câteva granturi în cadrul unui proiect de informatizare și două proiecte de achiziții de carte.

An de an biblioteca și-a concentrat eforturile în vederea dezvoltării și consolidării parteneriatului cu instituțiile de cercetări științifice agricole care sunt elemente cheie ale sistemului „cercetare-dezvoltare” agro-alimentar. Activând în cadrul administra-

tiv al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al RM cu funcții de centru informațional de rang republican în domeniul agriculturii, BRȘA desfășoară unele activități în colaborare cu ministerul în susținerea informațională și documentară a procesului de cercetare științifică și a activităților practice în agricultură din întreaga țară. Coordonatele în care se situează parteneriatul BRȘA cu instituțiile în cauză vizează integrarea resurselor informaționale naționale agricole în spațiul informațional mondial, valorificarea rezultatelor științifice prin elaborarea și editarea în comun a lucrărilor bibliografice; dezvoltarea resurselor informaționale prin schimb și donații de documente.

Activitatea de colaborare a bibliotecii cu comunitatea universitară s-a realizat la diferite niveluri (administrația universității, facultățile și catedrele universitare), în contexte variate și sfere de interes comun în vederea obținerii performanțelor și rezultatelor dorite. Pe parcursul anilor, biblioteca a acordat sprijin pentru realizarea diverselor rapoarte de autoevaluare a facultăților, programelor de studii, procesului de cercetare etc., oferind date statistice privind resursele informaționale existente în colecțiile bibliotecii pe domenii fundamentale ale științei, privind circulația documentelor și alte informații relevante.

Biblioteca a colaborat eficient cu facultățile, catedrele universității în scopul realizării procesului de achiziții de carte, abonării publicațiilor seriale, eliminării documentelor perimate din colecțiile bibliotecii, elaborării lucrărilor bibliografice, organizării acțiunilor de informare, lecțiilor de cultura informației. Legătura eficientă și dialogul continuu cu cadrele didactice universitare a fost consolidată prin activitatea bibliotecarilor de referință care reprezintă veriga principală în relația bibliotecă-facultate.

O colaborare fructuoasă biblioteca desfășoară cu Departamentul pentru activitatea științifică în vederea organizării lecțiilor de cultura informației pentru doctoranzi și cercetători concentrate prioritar pe prezentarea structurii unui articol științific, citarea și prezentarea referințelor bibliografice în articole și lucrări științifice, plagiatul și

dreptul de autor etc. În comun cu această structură universitară biblioteca participă anual la manifestări de anvergură națională, cum ar fi: Noaptea Cercetătorului, Asambleea Academiei de Științe a Moldovei, Ziua Agricultorului, expoziția „InfoInvent” etc.; efectuează analize bibliometrice, promovează revista instituțională în baze de date internaționale etc.

### **Cercetare în biblioteconomie și științe ale informării**

Activitatea de cercetare în anii 1995-1998 se axează pe managementul organizațional, în special pe organizarea și coordonarea activității de bibliotecă, asigurarea unui mediu de comunicare profesională și interumană adecvat, asigurarea transparenței profesionale în activitate, determinarea și diferențierea activităților de muncă, stabilirea obiectivelor fundamentale ale bibliotecii, elaborarea și implementarea strategiei resurselor umane ale bibliotecii. Această perioadă este caracterizată și de studierea cadrului de reglementare a activității de bibliotecă, actualizarea regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii și a regulamentelor structurilor funcționale, a fișelor de post ale angajaților etc.

Pentru perioada anilor 1998-2001 a fost selectată ca direcție prioritară de cercetare eficiența funcțională a sistemului automatizat al bibliotecii, care a presupus evaluarea procesului de livrare a informației, calcularea indicatorilor de precizie, plenitudine, pierderi și bruijaj informațional. În rezultat s-au luat măsuri de îmbunătățire a calității operațiunilor efectuate în sistemul automatizat prin trecerea de la indexarea liberă la indexarea controlată a documentelor, utilizarea tezaurului internațional specializat în domeniul agriculturii Agrovoc în procesul de indexare etc.

În anul 2008, în vederea unificării procesului de indexare a fost elaborată instrucțiunea metodologică „Indexarea coordonată a documentelor de profil agrar” (alcătuitori: V. Lupu, E. Madan). Lucrarea cuprinde etapele pe care trebuie să le parcurgă indexatorii pentru a realiza o indexare calitativă a documentelor, precum și erorile pe care trebuie să le evite în procesul indexării. Însotită de demonstrații practice și exemple

de indexare a documentelor din domeniul științelor agricole, metodologia constituie un instrument util pentru indexatori.

O temă de cercetare în perioada anilor 2000 a fost cooperarea internațională și impactul ei asupra servirii informaționale a utilizatorilor. Alegerea acestei teme de cercetare a fost determinată de următorii factori: apariția unor fluxuri masive de documente în domeniul agriculturii și resursele financiare limitate pentru achiziționarea lor pe purtător de hârtie, necesitatea extinderii accesului la informația agricolă etc.

În rezultatul cercetării a fost identificată colaborarea internațională ca una dintre cele mai eficiente modalități de a atinge performanțe și rezultate înalte în asigurarea accesului la informație. În acest context au fost analizate experiențele bibliotecilor de profil de peste hotare, precum și oportunitățile și beneficiile acestor colaborări pentru biblioteca noastră, fiind stabilite noi relații de colaborare cu biblioteci, centre, instituții de informare la nivel internațional (FAO, IAALD, AGLINET, AGRIS).

Un aspect aparte în activitatea de cercetare o constituie inițierea și editarea între anii 2003-2009 a revistei teoretico-practice „InfoAgrarius”, care avea ca scop publicarea informației despre experiența, practicile bibliotecilor, noutățile în domeniu, precum și promovarea activității bibliotecii.

Implementarea noilor tehnologii informaționale în activitatea bibliotecilor a atras după sine schimbări organizațional-tehnologice, precum și necesitatea creării în bibliotecă a unui sistem tehnologic capabil să răspundă cerințelor timpului. Astfel, activitatea de cercetare în ultimii ani a fost axată pe organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic. Ca rezultat a fost elaborată lucrarea „Documente tehnologice ale Bibliotecii Republicane Științifice Agricole”, apărută în anul 2008. Această lucrare cuprinde documente cu caracter normativ, instructiv-metodologic și de reglementare a activităților tehnologice ale bibliotecii.

Studierea mai aprofundată a subiectului „biblioteca ca sistem tehnologic” a avut ca rezultat editarea în a. 2016 a monografiei „Organizarea și funcționarea bibliotecii ca sistem tehnologic” (autor Viorica Lupu, di-

rector adjunct al BRȘA). Nucleul conceptual al lucrării îl reprezintă tratarea bibliotecii ca sistem integral cu multiple componente, ce interacționează între ele și se completează reciproc. În monografie sunt descrise principiile de organizare și funcționare ale sistemului tehnologic al bibliotecii, funcțiile tehnologice ale bibliotecii, orientate spre reformarea materialelor existente în produse și servicii informaționale.

În anul 2004, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă începe editarea unor bibliografii înglobate în seria „Publicații ale cadrelor didactice și științifice ale UASM” în scopul promovării contribuțiilor științifice ale profesorilor și cercetătorilor Universității Agrare de Stat din Moldova.

Pe parcursul anilor, în cadrul acestei serii, au apărut 8 volume, fiecare din aceste volume includ lucrările profesorilor ce activează în cadrul unei facultăți: Medicină Veterinară (vol. 1), Horticultură (vol. 2), Agronomie (vol. 3), Mecanizarea și Automatizarea Agriculturii (vol. 4), Economie (vol. 5), Hidroameliorații și Cadastru funciar (vol. 6), Zootehnie (vol. 7) și ediția cumulativă ce include lucrările profesorilor tuturor facultăților în perioada anilor 1996-2005 (vol. 8). Cea mai recentă lucrare din aceeași serie este bibliografia „Publicații instituționale și de autor 2006-2011”, apărută în anul 2013.

Bibliografiile din seria „Publicații ale cadrelor didactice și științifice ale UASM” reflectă realizările științifice ale cadrelor didactice și științifice ale UASM, obținute într-o perioadă de 45 de ani (1966-2011) și sunt o totalizare a cercetărilor științifice universitare pe parcursul acestui interval de timp. Lucrările incluse în bibliografii prezintă o sursă de informare complexă atât pentru știința și practica agricolă națională, cât și pentru învățământul agricol universitar. În total cele 8 volume din seria „Publicații ale cadrelor didactice și științifice ale UASM” includ 16915 de descrieri bibliografice a diferitor tipuri de publicații: monografii, sinteze, publicații didactice, teze și autoreferate, contribuții în culegeri, monografii și publicații periodice.

La solicitarea catedrelor UASM biblioteca realizează și bibliografii tematice și spe-

cializate. Astfel, în a. 2004 este editat indexul bibliografic „Biotehnologii vegetale”, în anul 2011, apare bibliografia „Invenții ale cadrelor didactice și științifice ale UASM”, iar în a. 2013, lucrarea „Teze depuse la păstrare în Biblioteca Republicană Științifică Agricolă”.

Către aniversarea de 75 de ani ai UASM a fost editată lucrarea bibliografică „Știința, învățământul și practica agricolă în publicațiile UASM” (2008). Lucrarea este o bibliografie cronologică ce include numai publicații întregite (cărți), editate pe parcursul anilor 1947-2007.

Implementarea tehnologiilor informaționale în activitatea societății în întregime și a bibliotecii în parte impune și facilitarea accesului la resursele informaționale electronice. În acest context, BRȘA realizează produse informațional-bibliografice de tip „webliografii”. Prima lucrare de acest gen a fost „Ghidul resurselor electronice de profil agrar” (2005), urmat de alte două webliografii „Publicații electronice de referință în domeniul agriculturii și al științelor adiacente” (2007) și „Medicină Veterinară” (2007).

Începând cu anul 2013, biblioteca își propune elaborarea unor lucrări bibliografice în colaborare cu instituțiile de profil din Republica Moldova. O primă experiență de acest gen a fost bibliografia „Publicații ale colaboratorilor Institutului de Fitotehnie «Porumbeni» (1974-2011)”. În anul 2015 apare lucrarea „Publicațiile Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp «Selectia»”, realizată în colaborare cu instituția respectivă.

Lucrările bibliografice ale BRȘA au fost menționate de mai multe ori în cadrul Concursului republican pentru cea mai reușită lucrare în domeniul biblioteconomiei, bibliologiei și a științei informării. În total pe parcursul ultimilor 12 ani biblioteca a pregătit pentru editare 18 lucrări bibliografice de diferit gen: repertorii, bibliografii tematice, cronologice, webliografii.

Valorificarea rezultatelor obținute în cercetarea biblioteconomică s-a concretizat printr-un nivel calitativ mai înalt în exercitarea atribuțiilor informaționale și educaționale ale bibliotecii; diversificarea și îmbu-

nătățirea serviciilor acordate utilizatorilor, în special, prin mijloace electronice; elaborarea unor lucrări bibliografice cuprinzătoare; promovarea rezultatelor cercetărilor științifice universitare în mediul electronic; amplificarea dialogului între cercetătorii universitari și bibliotecă; optimizarea tehnologiilor și proceselor, serviciilor și produselor bibliotecii.

#### **Afilieri profesionale**

Pe parcursul anilor biblioteca a avut implicații dinamice în activitatea diverselor structuri profesionale de nivel național. O prezență profesională a specialiștilor bibliotecii în cadrul Asociației Bibliotecarilor din RM se remarcă, mai cu seamă, în anii 2004-2012, perioadă în care directorul bibliotecii, Liudmila Costin, a deținut funcția de președinte a ABRM. Reprezentanți ai bibliotecii au fost implicați în activitatea de secretariat (Viorica Lupu, Vera Sobețchi), în comisiile profesionale specializate ale asociației: Iulia Tătărescu – președinte al comisiilor „Activitate editorială” și „Standardizarea activității de bibliotecă”; Viorica Lupu – președinte al secțiunii de profil „Procese Tehnologice de Bibliotecă”, membru al Consiliului de Administrație și al comisiei „Catalogare și Indexare”; Liudmila Costin – membru al secțiunii „Bibliotecă universitară”; Ana Cechirlan – președinte al filialei bibliotecilor agricole și membru al comisiei „Bibliotecă de colegiu”.

Activitatea specialiștilor bibliotecii în cadrul asociației s-a concretizat în diverse realizări, cum ar fi: coordonarea și dirijarea managerială a activității Asociației la nivel de președinte; organizarea conferințelor anuale și aniversare ale ABRM, a meselor rotunde și atelierelor profesionale; participarea în proiecte comune, elaborarea diferitor strategii, documente de reglementare și metodologice, prezentarea comunicărilor în cadrul reuniunilor profesionale, publicarea articolelor în presa de specialitate; inițierea editării „Buletinului ABRM”, buletinului „InfoStand Biblioteconomic”; elaborarea și editarea lucrării „Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova în timp: 1991-2011” etc. [8].

Pe parcursul anilor 2003-2015, BRȘA a fost sediul de reședință al Comitetului



Tehnic nr.1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”, în cadrul căruia au activat câțiva specialiști ai bibliotecii: în calitate de președinte (Iulia Tătărecu), secretar (Vera Sobețchi, Ana Rurac). Implicațiile specialiștilor BRȘA în activitatea organului de standardizare profesională s-au concretizat în organizarea ședințelor de lucru, activitatea de conducere a președintelui și ținerea secretariatului; lucrări de redactare a variantelor traduse ale standardelor internaționale și prezentarea anteproiectelor acestor standarde Institutului Național de Standardizare și Metrologie (INSM) pentru avizare și adoptare în calitate de standarde naționale etc.

Profesionalismul specialiștilor bibliotecii este dovedit și de implicațiile în alte structuri profesionale, așa ca: Consiliul Biblioteconomic Național, Consiliul Director al bibliotecilor de învățământ din Republica Moldova etc.

#### **Strategii, perspective**

Biblioteca științifică universitară, component informațional de bază al universității, trebuie să se alinieze la tendințele de dezvoltare ale științei și tehnologiei, caracterizate de internaționalizarea învățământului superior, creșterea competitivității în mediul academic, majorarea cantității informațiilor științifice potențial relevante, a necesității de măsurare și evaluare a performanțelor cercetărilor științifice etc.

Biblioteca trebuie să răspundă acestor provocări prin redefinirea și extinderea rolului său profesional în cadrul instituțiilor universitare, prin dezvoltarea unor produse și servicii inovatoare, prin identificarea unor modalități de a adăuga valoare activităților sale.

Eficiența și vizibilitatea activității bibliotecii depinde de capacitățile bibliotecarului de a ține pasul cu tendințele societății informației, de implicațiile în susținerea informațională a comunității academice caracterizată de dinamism și complexitate.

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă își asumă o nouă perspectivă asupra evoluției și funcționării sale, aspirând să devină un centru de informare și documentare cu o dezvoltare în ascensiune, percepută de comunitate ca un mediu infor-

mațional modern cu servicii îmbunătățite permanent prin tehnologii performante, ce asigură acces nerestricționat și echitabil la informații și cunoștințe, contribuind continuu la îmbunătățirea calității culturii, cercetării și educației, calității vieții membrilor comunității.

### **REȚEAUA BIBLIOTECILOR AGRICOLE DIN REPUBLICA MOLDOVA**

#### **Repere istorice**

În calitate de centru biblioteconomic departamental (de ramură) în cadrul Sistemului Național de Biblioteci BRȘA este abilitată cu funcții metodologice pentru rețeaua de biblioteci agricole încă din anul 1974. La începutul anilor '90, Rețeaua Bibliotecilor Agricole din Republica Moldova includea 33 de biblioteci, dintre care 14 biblioteci ale instituțiilor de învățământ mediu de specialitate și 19 biblioteci ale instituțiilor de cercetări științifice, în cadrul cărora activau 95 de bibliotecari. În perioada anilor 1990 – 2015, mai multe biblioteci agricole, în mare parte biblioteci ale instituțiilor de cercetare, și-au sistat activitatea în urma restructurărilor Ministerului Agriculturii și a numeroaselor reorganizări instituționale produse prin fuziune sau lichidare.

Cele mai vechi biblioteci agricole datează încă din secolul al XIX-lea, fiind fondate în cadrul colegiilor de profil, în perioada analizată au fost înființate doar două biblioteci, în cadrul Liceului Teoretic Agricol în anul 1992 și Colegiului Agroindustrial din Ungheni în anul 2003.

La etapa actuală rețeaua include 15 biblioteci, dintre care 9 biblioteci de colegii cu 16 bibliotecari și 6 biblioteci cu 7 bibliotecari, ce activează în cadrul instituțiilor de cercetări științifice, precum:

- Biblioteca Institutului de Fitotehnie „Ponrubeni”, raionul Criuleni, satul Pașcani (fondată în anul 1974)
- Biblioteca Institutului Științifico-Practic de Biotehнологii în Zootehnie și Medicină Veterinară, raionul Anenii Noi, satul Maximovca (1957)
- Biblioteca Institutului de Tehnică Agricolă „Mecagor” (1970)
- Biblioteca Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”, Bălți (1944)

- Biblioteca Institutului de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”, Chișinău (1965)

- Bibliotecile Institutului Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare, Chișinău (1950)

- Biblioteca Centrului de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul (1893)

- Biblioteca Colegiului Agroindustrial din Ungheni (2003)

- Biblioteca Colegiului Agroindustrial „Gheorghe Răducan” din Grinăuți (1964)

- Biblioteca Colegiului Agroindustrial din Râșcani (1967)

- Biblioteca Centrului de excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (1842)

- Biblioteca Colegiului Tehnic Agricol din Soroca (1907)

- Biblioteca Colegiului Tehnic Agricol din Svetlâi (1966)

- Biblioteca Colegiului de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni (1973)

- Biblioteca Liceului Teoretic Agricol, Chișinău (1992)

#### Dezvoltarea resurselor infodocumentare

Bibliotecile agricole gestionau la începutul anilor '90 un total de 631742 de volume

de documente. La sfârșitul anului 2015, în colecțiile bibliotecilor se înregistrează un total de 161 390 titluri în 713071 de volume, dintre care 220012 de volume în limba română. Bibliotecile instituțiilor de cercetare dispun de 211849 de documente, câte 35 mii de documente în mediu per fiecare bibliotecă. Bibliotecile de colegii au în gestiune 501222 de documente, iar în colecția unei biblioteci – în mediu 56 mii de documente. Analizând bibliotecile în funcție de mărimea colecțiilor, se constată că cele mai mari colecții le dețin bibliotecile colegiilor agricole din Țaul (97622 de volume) și din Brătușeni (87382 de volume), urmate de Biblioteca Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” (65776 de volume).

În perioada de referință, dezvoltarea colecțiilor bibliotecilor agricole a înregistrat următoarele cifre: 6931 de de volume de documente au fost achiziționate în mediu pe an de bibliotecile de colegiu și 2203 de volume de documente de bibliotecile instituțiilor de cercetare.

Statistica comparativă consemnează o descreștere substanțială a volumului de documente achiziționate de bibliotecile agricole în anul 2015 în raport cu anul 1990.

**Tabelul 1. Dezvoltarea colecțiilor bibliotecilor agricole în perioada 1990-2015**

Anii / Achiziții documente, volume	1990	1995	2000	2005	2010	2015	În mediu per utilizator
în bibliotecile de colegii	48 969	13 370	2 581	6 413	2 850	2 899	<b>0,9</b>
în bibliotecile instituțiilor de cercetare	3 262	2 077	1 127	1 785	1 158	654	<b>1,9</b>

În bibliotecile de colegiu o reducere considerabilă a achizițiilor se produce din anul 1995, în anii ce urmează achizițiile de documente se realizează fără mari decalaje de la an la an.

În bibliotecile instituțiilor de cercetare, din punct de vedere cantitativ, achizițiile de documente sunt mai joase decât în bibliotecile de colegiu, însă calculate per utilizator, acestea se prezintă cu indici mai mari: în mediu, 1,9 documente achiziționate per utilizator în raport cu 0,9 documente per

utilizator în bibliotecile de colegiu. Cele mai ample achiziții în bibliotecile instituțiilor (circa 8 mii documente) au avut loc în anul 1998, cu 3,8 documente per utilizator.

Începutul anilor '90 a constituit o etapă de revizuire, actualizare a conținutului colecțiilor. Deplasarea accentului pe achiziția de documente în limba română, fapt condiționat de trecerea la grafia latină, s-a înfăptuit mai activ în bibliotecile de colegiu. Cele mai mari achiziții în limba română s-au realizat în anul 1993 (43502 de

volume), constituind 89% din total. În anul 2015, ponderea documentelor în limba română în colecțiile bibliotecilor de colegiu constituie 84%.

Contribuția principală la dezvoltarea curentă a colecțiilor bibliotecilor agricole aparține alocațiilor bugetare instituționale și a donațiilor de carte, care sunt destul de modeste în ultimii ani. În principal, bibliotecile și-au completat colecțiile cu achiziții de carte, cele din colegii punând accent pe cartea didactică, iar bibliotecile instituțiilor de cercetare axându-și politica de achiziții pe profilul instituțiilor și pe tematica programelor de cercetare. În dependență de posibilitățile financiare ale bibliotecilor s-au achiziționat și publicațiile periodice, an de an fiecare bibliotecă de colegiu abonând în mediu 22 titluri, iar bibliotecile instituțiilor de cercetare – câte 30 titluri de publicații. O parte din bibliotecile instituțiilor de cercetare au beneficiat pe parcursul mai multor ani de abonamente la reviste internaționale, de exemplu Biblioteca Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” a primit revistele CROP SCIENCE din SUA și MAYDICA din Italia.

În perioada anilor 1990-2015, în conformitate cu actele normative în vigoare, procesul de eliminare a documentelor uza-

te fizic sau depășite după conținut a înregistrat în mediu pe an 2283 de documente din colecțiile bibliotecilor instituțiilor de cercetare și 8840 de documente din colecțiile bibliotecilor de colegiu. Cel mai mare volum de documente eliminate din colecțiile bibliotecilor se înregistrează în anii '90, la etapa de revizuire a acestora și excluderea documentelor deactualizate cu caracter social-politic: 30636 de volume din colecțiile bibliotecilor de colegiu în anul 1993 și 15016 de volume din ale instituțiilor de cercetare, în anul 1997.

#### **Utilizatorul – reper al activității.**

#### **Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă**

În intervalul anilor 1990-2015, în bibliotecile agricole se înregistrează diminuarea treptată a indicatorilor principali în sectorul relațiilor cu publicul.

Reducerea cadrelor instituțiilor de cercetare în rezultatul restructurărilor instituționale a condus la micșorarea treptată a contingentului de utilizatori ai bibliotecilor. Analizând situația ultimilor 10 ani, se constată că numărul utilizatorilor, în marea majoritate cercetători, s-a redus de circa trei ori în raport cu anii '90. Bibliotecile instituțiilor de cercetare au acordat servicii în mediu pe an unui număr de 1147 de utilizatori.

**Tabelul 2. Utilizatorii bibliotecilor instituțiilor de cercetare în perioada 1990-2015**

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Utilizatori	1 825	1 718	1 610	850	801	368

Și situația indicilor de frecvență a bibliotecilor de către cercetători în această perioadă înregistrează o scădere treptată în funcție de dinamica utilizatorilor. Doar în

anul 1995 se constată o creștere accentuată a intrărilor la bibliotecă. În mediu pe an, bibliotecile de cercetare au înscris 26577 de vizite.

**Tabelul 3. Indicii de frecvență ai bibliotecilor instituțiilor în perioada 1990-2015**

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Intrări	41 345	105 336	27 365	15 009	6 677	3 827
Intrări per utilizator	23	61	17	18	8	10

În ultimii ani și indicele mediu de lectură înregistrat de către cercetători scade, fiind în relație directă cu indicii utilizatorilor și ai vizitelor bibliotecilor din partea acestora. Un utilizator a solicitat până la 25

de documente, ce constituie doar jumătate din nivelul lecturii utilizatorilor la începutul anilor '90, iar în mediu pe an utilizatorii tuturor bibliotecilor instituțiilor au solicitat 44 684 de documente.

**Tabelul 4. Indicii de lectură ai bibliotecilor instituțiilor în perioada 1990-2015**

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Număr împrumuturi	102 787	106 573	62 161	37 714	18 928	9 025
Împrumuturi per utilizator	56	62	39	44	24	25

Oferta de servicii a bibliotecilor instituțiilor de cercetare are un caracter specific, fiind orientată pe necesitățile cercetătorilor și specialiștilor din domeniu. În perioada de referință se utilizează serviciile tradiționale de împrumut la domiciliu și împrumut în sala de lectură, în ultimul deceniu toate bibliotecile instituțiilor beneficiind de săli de lectură. Împrumutul interbibliotecar național din colecțiile BRȘA și ale altor biblioteci din țară se extinde spre împrumutul interbibliotecar internațional AGLINET, bibliotecile solicitând prin intermediul BRȘA documente stocate în bibliotecile de peste hotare. Expoziții tematice, reviste bibliografice, zile de informare se organizează de toate bibliotecile instituțiilor de cercetare pe toată perioada analizată.

Bibliotecile realizează cercetări bibliografice pe teme de cercetare ale instituțiilor în baza colecțiilor bibliotecii, dar și a bazelor de date la care bibliotecile au acces. La cererea specialiștilor bibliotecile insti-

tuțiilor au furnizat referințe bibliografice într-un număr de circa 1500-2000 anual, dintre care jumătate fiind referințe tematice și referințe factologice pe subiecte de actualitate pentru cercetători.

Un serviciu personalizat practicat de majoritatea bibliotecilor este livrarea informațiilor în adresa cercetătorilor prin sistemul de difuzare selectivă a informației, pe teme prestabilite în baza temelor proiectelor de cercetare sau a tezelor de doctorat.

În perioada anilor 1990-2015, o reducere semnificativă au înregistrat și indicatorii relațiilor cu publicul ai bibliotecilor de colegiu. În ultimii ani utilizatorii specifici ai bibliotecilor de colegiu, în cea mai mare parte studenți, s-au redus de circa trei ori în raport cu anii '90 din motivul limitării contingentului de studenți în planurile de înmatriculare la studii, dar și a exodului tineretului în alte țări. În rețeaua bibliotecilor de colegiu au fost înscriși în mediu pe an un număr de 7476 de utilizatori.

**Tabelul 5. Utilizatorii bibliotecilor de colegiu în perioada 1990-2015**

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Utilizatori	13 466	10 346	5 377	4 139	5 076	4 405

În același timp, se remarcă o oarecare creștere a numărului de vizite per utilizator, în anii din urmă utilizatorii fiind activ implicați în cadrul serviciilor de cultura informației, lecțiile organizate de către bi-

bliotecari devenind un serviciu important al bibliotecilor de colegiu. Frecvența medie a rețelei bibliotecilor de colegiu este de 227 946 de vizite per an.

**Tabelul 6. Indicii de frecvență ai bibliotecilor de colegiu în perioada 1990-2015**

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Intrări	375 789	288 091	167 928	145 765	263 775	135 934
Intrări per utilizator	30	28	31	35	52	31

Indicii de lectură ai bibliotecilor de colegiu notează 409721 de documente solicitate în mediu pe an, fiind împrumutate în mediu de către un utilizator peste 60 de

documente pe an. La începutul anilor '90 crește numărul utilizatorilor de publicații în limba română.

Tabelul 7. Indicii de lectură ai bibliotecilor de colegiu în perioada 1990-2015

Anii	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Împrumuturi	783 543	667 368	352 085	187 122	325 226	187 356
Împrumuturi per utilizator	58	65	65	45	64	43

Pe parcursul ultimilor decenii, în gama de servicii prestate utilizatorului bibliotecilor de colegiu, un serviciu de bază a rămas să fie împrumutul manualelor. În ciuda restricțiilor financiare specifice perioadei, bibliotecile s-au orientat spre o asigurare adecvată a studenților cu manuale în conformitate cu programele de studiu.

Conform indicilor statistici, împrumutul interbibliotecar a fost utilizat mai slab de către bibliotecile de colegiu în raport cu bibliotecile instituțiilor de cercetare.

Pe parcursul anilor examinați, toate bibliotecile de colegiu au avut în dotare săli de lectură, în mediu câte 62 de locuri per bibliotecă, utilizatorii având acces deschis la colecțiile bibliotecilor.

Bibliotecile de colegiu au avut constant incluse în lista de servicii diverse servicii în scopuri informaționale și educaționale, precum expoziții tematice și expoziții informative de achiziții recente, prezentări de carte, activități precum ziua catedrei, ziua studenților absolvenți, ora sau ziua specialistului (zootehnicianului, medicului veterinar, inginerului), reviste bibliografice, elaborarea bibliografiilor tematice și de recomandare pe teme variate conform planurilor de învățământ, organizarea diverselor activități complexe culturale, sociale și cu scop educativ (concursuri, întâlniri cu scriitori și alte personalități marcante etc).

Peste cinci mii de referințe bibliografice au oferit anual bibliotecile de colegiu la solicitarea utilizatorilor, o mare parte dintre acestea s-au realizat pe diverse teme de interes. Unele biblioteci de colegiu și-au diversificat oferta de servicii, oferind la solicitare servicii unor utilizatori nespecifici din zona în care se află, în deosebi, specialiștilor din agricultură. În acest context au fost prestate referințe factografice pe diverse subiecte, ce țin de mașinile agricole, cereale, sol etc., utilizând în acest scop publicațiile de referință ale bibliotecii, dar și sursele de

informare online.

Informatizarea activității bibliotecilor agricole

Pe parcursul perioadei de referință procesul de informatizare a bibliotecilor agricole s-a desfășurat lent. La începutul anilor '90 un progres în acest sens a înregistrat Biblioteca Institutului de Cercetări Științifice pentru Porumb și Sorg „Porumbeni”, care a achiziționat sistemul specializat DIAL în scopul prelucrării și stocării informației de profil în memoria computerului. În vederea asigurării informaționale operative a celor mai actuale probleme din domeniul agriculturii, biblioteca în colaborare cu Serviciul de Informare Tehnico-Științifică a institutului au inițiat crearea bazelor de date tematice retrospective. Merită a fi menționate implicațiile bibliotecii din acea perioadă în crearea bazei de date „Condiții climaterice ale țărilor CSI și România” cu o retrospectivă de 100 ani (1895-1995), a bazelor de date pe domeniul de activitate al instituției „CROPS”, ce cuprindea informații din aa. 1975-1993 și „Androsterilitatea porumbului” – din intervalul anilor 1960-1995. Mai târziu, biblioteca își concentrează eforturile asupra creării mai multor baze de date focalizate pe ameliorarea și cultivarea culturilor agricole (porumb, sorg, rapiță, tomate, cartof, ardei, vinete, plante medicinale și aromatice etc.) [7].

O bună experiență în elaborarea bazelor de date a înscris și biblioteca Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” din Bălți, care pe parcursul a circa zece ani (1995-2003) a participat la elaborarea bazei de date internaționale AGRIS prin prelucrarea documentelor de profil agricol editate pe teritoriul RM și prezentarea acestora către Centrul AGRIS din Roma.

Bibliotecile instituțiilor de cercetări științifice în perioada 1990-1995 nu au fost dotate cu computere, doar o singură bibliotecă deține în prezent un computer, celelal-

te utilizează computerele altor subdiviziuni ale instituțiilor din care fac parte. O situație mai favorabilă privind dotarea tehnică este în cadrul bibliotecilor colegiilor agricole, deși în anii '90 nu dispuneau de un număr suficient de computere. Această stare de lucruri a început să se amelioreze în mijlocul anilor 2000. Conform statisticii anului 2015, bibliotecile de colegiu au în prezent 38 de computere, în mediu 4-5 computere per bibliotecă, din totalul acestora – 27 sunt conectate la Internet. Din păcate, nici o bibliotecă agricolă nu dispune de un sistem automatizat în baza căruia să-și creeze un catalog electronic.

#### **Proiecte. Cooperare. Colaborare. Parteneriate**

Pe parcursul perioadei de referință bibliotecile agricole au întemeiat relații de colaborare, în special, cu biblioteci din țară. Colaborarea s-a exprimat prin împrumutul interbibliotecar din colecțiile bibliotecilor din domeniul agricol, inclusiv ale BRȘA, dar și prin rețeaua AGLINET, prin schimbul de publicații de profil, organizarea diverselor activități de informare în comun cu alte biblioteci, editarea în comun a lucrărilor bibliografice.

O colaborare mai intensă cu BRȘA au dezvoltat bibliotecile instituțiilor de cercetări științifice. Relațiile în direcția de

schimb și donații de documente s-au concurat încă cu ani în urmă, părțile primind la schimb în mod garantat publicațiile științifice instituționale.

O formă de parteneriat practică de bibliotecile agricole în parteneriat cu BRȘA este și organizarea expozițiilor tematice, care sunt vernisate în spațiile instituțiilor de cercetări științifice, având ca generic tendințe, probleme și subiecte de actualitate din știința și practica agricolă, fiind axate și pe documentele editate de FAO din colecția BRȘA.

În ultimii ani, colaborarea bibliotecilor instituțiilor de cercetare cu BRȘA s-a axat pe valorificarea rezultatelor științifice prin elaborarea și editarea în comun a lucrărilor bibliografice. Un frumos parteneriat în acest sens a avut biblioteca Institutului de Fitotehnie „Porumbeni” în elaborarea „Indexului bibliografic al lucrărilor colaboratorilor Institutului de Fitotehnie „Porumbeni”. În continuarea acestei experiențe, biblioteca Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” a elaborat împreună cu BRȘA o lucrare similară. Această bibliotecă, participând în anii '90 la elaborarea bazei de date internaționale AGRIS, a înscris în istoria sa o experiență inedită de colaborare la nivel internațional.

#### **Referințe bibliografice:**

1. BIBLIOTECA Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova: 1933-2003 / alcăt.: L. Costin, V. Ciorba. Chișinău, 2003. 28 p.
2. BIBLIOTECA Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova: Carte de vizită = Republican Scientific Agricultural Library of the State Agrarian University of Moldova: Library Guest Card. Chișinău, 2013.
3. BIBLIOTECA Republicană Științifică Agricolă: cadru de reglementare / Ludmila Costin, Viorica Lupu, Vera Sobețchi, Iulia Tătărescu; Bibl. Rep. Șt. Agricolă, Univ. Agrară de stat din Moldova. Chișinău: UASM, 2013. 120 p.
4. CARAIMAN, Alexandra. Activitatea Departamentului Organizarea și Comunicarea Colecțiilor. In: InfoAgrarius. 2008. nr. 1, pp. 32-34. ISSN 1857-1670.
5. CECHIRLAN, Ana. Dezvoltarea resurselor informaționale și documentare. În: InfoAgrarius, 2008, nr. 1, p. 20. ISSN 1857-1670.
6. CIORBA, Viorica. Implementarea Sistemului Automatizat al Bibliotecii Republicane Științifice Agricole: realizări, probleme, soluții. In: InfoAgrarius, 2003, nr. 2, pp. 13-15. ISSN 1857-1670.
7. CIORBA, Viorica. Rețeaua Bibliotecilor Agrare din Republica Moldova. În: InfoAgrarius, 2003, nr. 1, pp. 11-14.
8. COSTIN, Ludmila. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova în timp: 1991 – 2011 / Asoc.

- Bibl. din Rep. Moldova; alcăt.: Ludmila Costin, Viorica Lupu, Vera Sobețchi; red. științ.: Ludmila Corghenci. Ch., 2012. 68 p.
9. COSTIN, Ludmila. Biblioteca Republicană Științifică Agricolă: realizări și performanțe în anul 2008. În: InfoAgrarius. 2009. nr. 1, pp. 3-6. ISSN 1857-1670.
10. COSTIN, Ludmila. Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM: dialectica dezvoltării (75 de ani de existență). In: InfoAgrarius, 2008, nr. 1, pp. 1-14. ISSN 1857-1670.
11. COSTIN, Ludmila. BRȘA – Centrul Biblioteconomic Agrar. In: Confluente bibliologice, 2006, nr.1/2, pp. 74-76. ISSN 1857-0232.
12. COSTIN, L., Lupu, L. Proiectul TEMPUS – oportunitate de evoluare și transformare pozitivă a bibliotecilor universitare din RM. [online]. [accesat 20 martie 2014]. Disponibil: [http://www.biblio.uasm.md/proiecte/129-proiect\\_01](http://www.biblio.uasm.md/proiecte/129-proiect_01)
13. CU privire la reorganizarea completării fondurilor și excluderea publicațiilor superflue, depășite moral, nesolicitate de cititori și care nu țin de profilul de activitate al bibliotecilor publice: Ordinul nr.86 din 18.04.1991 al Ministerului Culturii și Cultelor
14. GULA, Natalia. Asigurarea documentară a indexatorului de informație agrară. În: InfoAgrarius. 2009. nr. 2, pp. 16-18. ISSN 1857-1670.
15. LEGE pentru transformarea Secției de Științe Agricole de pe lângă Universitatea din Iași în Facultate de Științe Agricole a Universității din Iași, cu sediul la Chișinău: nr. 1.003 din 08.04.1933. În: Monitorul Oficial al României, 1933, nr. 84, pp. 2349-2350.
16. LUPU, Viorica. Biblioteca Republicană Științifică Agricolă. In: Calendarul Național. Chișinău, 2008, p. 141-142.
17. LUPU, Viorica. Produsele și serviciile de bibliotecă. [accesat 10 ian. 2015]. În: Bibliouniversitas [online]. 2012, nr. 1. Disponibil: [http://libruniv.usb.md/bibliouniv\\_rev/buniv.html](http://libruniv.usb.md/bibliouniv_rev/buniv.html)
18. LUPU, V., Sobețchi, V. Parteneriatul cu instituțiile de cercetări științifice – prioritate strategică a bibliotecii în asigurarea informațională a cercetării în domeniul agricol. În: Confluente bibliologice, 2014, nr. 1/2, pp. 56-61.
19. LUPU, Viorica, Sobețchi, Vera. Prestarea serviciilor bibliometrice în biblioteca universitară. În: Confluente bibliologice, 2015, nr. 1-2 (39-40) pp. 63-68. ISSN 1857-0232.
20. RURAC, Ana. Centrul de Informare și Documentare FAO în Moldova. În: InfoAgrarius, 2008, nr. 1, pp. 25-27. ISSN 1857-1670.
21. TĂTĂRESCU, Iulia. Departamentul Asistență Informațională și Colaborare Internațională: structură, obiective, servicii. În: InfoAgrarius. 2008, nr. 1, pp. 23-25. ISSN 1857-1670.
22. МАДАН, Екатерина; Лупу, Виорика. Популяризация информационных ресурсов ФАО в Республике Молдова. В: Информационный обмен в сельском хозяйстве на русском языке: [Ресурсă electronică]: сб. материалов межд. конф. ФАО, Москва, 02-03 июня 2010. Москва, 2010.
23. КОСТИН, Л.А. Интегрирование аграрной информации Республики Молдова в международное информационное пространство. В: Использование информационных ресурсов в сфере аграрного образования, науки и производства на русском языке, Москва, РГАУ – МСХА им. К. А. Тимирязева, 2009. с. 48-50.